

הברא בכניסה לעיר (מס' 2 בmph)

כל יישוב זוקק למים כתנאי ראשון לקיומו. מקורות המים הם טבעיות: נהר או מעיין, או מעשה ידי האדם: מתקנים להובלת מים ממוקר מרוחק, מתקנים לאיסוף מי גשם, מתקנים המעלים את מי התהום אל פני השטח ועוד.

עד לתקופה המודרנית היה המתקן הנפוץ ביותר בארץנו בור המים. מי הגשם היורדים בסביבת הבור מוארים אליו בתעלות, נאגרים בבור ומשמשים את התושבים גם בעונת היובש. מתקן כזה ניתן לאיו על פי התעלות המוליכות אליו. מתקן נפוץ אחר הוא הברא – חפיר ארכיטקט (פיר) המגיעה עד לשכבות סלע נשאת מים.

אפשר לדון עם התלמידים על היתונות והחסכנות של כל אחד ממתקני המים: יתרונותיו של בור הם שאפשר לחצוב אותו בכל מקום שקיים בו סלעים, ואילו באר תלולה למי התהום.

לברא יתרונות רבים על פני בור: מקור המים בברא יציב ואני תלוי ישירות בכמות הגשמים. מי הברא הם חלק מי התהום שבבבם, הנמצאים באזימה אטית, ולכן איכומות טוביה ממי הבור שעומדים ועלולים להתעפש עם הזמן. מי בור גם עשויים לחחלול וללכט לאיבוד.

לברא בודדת באיזור שפון יש ערך רב כמקור מים יציב וכך היא הברא של תל באר שבע.

מיקום הברא בראש הגבעהऋיך חפיר העומקה במיוחד מכיוון שניים מי התהום מצויים מתחת לפני השטח שלמרגלות התל.

בשאלת מיקומה של הברא מחוץ לחומות העיר עסקנו בפעולות ההכנה (עמ' 12). אין אפשרות לוודא כי בבר זו היא אחת מלאה הנזכרות בספרות האבות, אך אפשר לומר שבבר כגון זו הייתה לאבותינו. ניתן להזכיר ליד הברא את אברהם, יצחק ויacob שהחו בבר שבע. לכאן בא אבימלך מלך גרא, יריבו של אברהם, וכאן כרתו השני ברית וננתנו למקום את שמו (בראשית כ"א, 25:34-25).

2

הבאר

לצד הכניסה לשער נמצאה באר מיווחדת במינה, שאינה חצובה בגדר הנחל, מקובל, אלא במעלה הגבעה. הבאר נחצבה ככל הנראה על ידי המתיישבים במאות י'ב, יא' לפנה"ס. ותכן שגם הבאר המוזכרת בננדורי האבות, כמו ספר בראשית בראשית:

"יעצב אברם את־שבע כבשת הツאן לבדקה; ויאמר אבימלך אל אברם, מה הנגה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדקה; ויאמר כי את־שבע כבשת תקח מייד בעבור תהיה ליל לעדך כי חפרתי את־הבאר הזאת: על־ כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שנייהם."

בראשית כ"א 28-31

"ויהי ביום פהו ויבאו עבדי יצחק לעוזו לו על־אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מזאת מים: ויקרא איתה שבעה על־כן שמו־העיר באר שבע עד היום זהה."

בראשית כ"ז 32-33

סביר שאברהם עבר כאן בדרכו משכם למצרים (בראשית י"ב, 10) וסביר שכאן עברה הגר (בראשית כ"א, 15). מבאר שבע יצא יעקב לחרן (בראשית כ"ז, 10). אפשר גם שכאן עבר אליו הנביא בדרכו מישראל אל הר חורב כאשר נמלט מעם איABEL אשת אחאב, כתוב: "וירא ויקם וילך אל נפשו ויבא באיר שבע אשר ליהודה..." (מלכים א י"ט, 3). אפשר להוסיף ולהזכיר סייפורו באיר נספחים כמו: פגשתו עם אברם עם רבקה בנchor. פגישה זו התקיימה לעת ערבית כאשר הบรיך העבד את הגמלים ליד הבאר בעת שהשואבות יצאו לשאוב מים (בראשית כ"ז, 11 ואילך). סייפור אחר הוא פגישת משה, הבורח מפני פרעה, עם שבע בנות יתרו ליד הבאר במדינו (שמות ב', 16-22).

בעת הכניסה לעיר כדאי לשים לב לרכיב באמצע הרחוב (מס' 3 במפה). מתחתתי מצויה תעלת ניקוז המזרימה מים אל הבאר וכך מעשירה אותה גם במים נקיים בשטח העיר.

אֶלְעָזָר וְאֶלְעָזָר אֶלְעָזָר וְאֶלְעָזָר